

Collegial-Lidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

No. I. Den 2den Januar 1813.

Trykt i det Kongl. Baisenh. Bogtrykkerie af C. F. Schubart.

Undertegnede ere Redacteurer, Forlæggere og Udgivere af
denne Lidende:

Christian Knudsen,
Ridder af Dannebrog,
Conferentsraad og Deputet
ret i det danske Cancellie.

Peter Johan Monrad,
Conferentsraad og Deputeret
i det danske Cancellie.

Forgivninger.

Under 20de Decbr. f. A. er igiennem Cancelliet udsærdiget følgende Rescript til Stiftamtmanden og Biskoppen over Siællands Stift. Vor høfderlige Besvaagenhed. Vi give Eder hermed tilkjende, at, efterat have ladet Os allerunderdanigst foredrage den fra Vor Direction for Universiteterne og de lærde Skoler indgivne allerunderdanigste Forestilling betræffende Delingen af Slagelse Hospitals og lærde Skolers fælleds Midler, tillige med Eders derover afgivne Betænkning, er Vor allernaadigste Villie og Befaling, at

101339

1) fra

1) fra Begyndelsen af Aaret 1813 deles Elagelse Hospitals og Skoles fælleds Revenuer aarligen saaledes, at hiin Stiftelse faaer til egen frie Disposition, i Overensstemmelse med Fundats og Anordninger for hver Stiftelse, Hospitalet $\frac{1}{3}$ og Skolen $\frac{1}{3}$, og af den tredie $\frac{1}{3}$ Hospitalet $\frac{2}{3}$ og Skolen $\frac{1}{3}$, eller hvilket er det samme, at Hospitalet af samtlige Revenuer faaer $\frac{5}{9}$ og Skolen $\frac{4}{9}$.

2) I samme Forhold af $\frac{5}{9}$ mod $\frac{4}{9}$ udrede begge Stiftelser Lønnen til Regnskabsførerne, Skatter, fælleds Personer og andre deslige fælleds Udgifter, som nu hvile paa fælleds Casser, eller som herefter med Samtykke af begge Stiftelser maatte blive tilstaaede, hvorimod enhver af Stiftelserne under sine Foresaets Tilsyn disponerer over det, som bliver tilbage for Samme efter Afdrag af de fælleds Udgifter.

Men, da efter denne Bestemmelse saaledes alle Udgifter, Hospitalets Lemmer vedkommende, blive alene at udrede af de $\frac{4}{9}$ som tilfalde Hospitalet, er ogsaa Hospitalet ene berettiget til at den Fordeel, som kan tilflyde Cassen af Lemmernes Arvedele eller Efterladenskab.

3) Administrationen af Stiftelsernes hele fælleds Formue bestyres som hidtil og Hovedregnskabet over Hospitalets og Skolens fælleds Formue og Indtægter føres af nu værende Hospitalsforstander og hvem efter ham begge Deele, med Stiftelsernes Foresattes fælleds Samtykke, maatte vende ansetroede.

4) I

4) I Hovedregnskabet føres: a) en almindelig Conto over samtlige begge Stiftelsers fælleds Eendomme, Fonds og Indtægter, samt begge Stiftelsers fælleds Udgifter, men b) særskilt Conto for hver Stiftelse for sig, paa hvilken Conto anføres hvad enhver Stiftelse udreder til de fælleds Udgifter.

5) Alt hvad som bliver tilbage for Skolen efter Fradrag af Skolens Andeel til de fælleds Udgifter afleveres til Skolens særskilte Regnskabsfører, som for denne ligesom for de øvrige Skolens Indtægter aflægger Rede og Rigtighed i den Orden, som Forord. 7 Nov. 1809 bestemmer.

6) Ligesom den Capital af 10500 Rdlr., som i Aaret 1809 er anvendt til en Skolebygning, er udredet af de fælleds Fonds, saa blive og fremdeles de Omkostninger, som udfordres til denne Skolebygning's Forbedring og til dens Forsyning med Inventarium i Følge Vor Resolution af 14 Nov. 1809 af samme fælleds Fond forløbs at afdrage, dog at den til Skolens Forbedring og Inventarium udfordrende Capital i det hele ikke overskrider 12000 Rdlr.

7) Regnskabsføreren for Hospitalets og Skolens fælleds Formue og Indtægter afgiver sine Extracter in duplo, den ene til Hospitalets Inspecteurer, den Anden til Skolens Forstander for fra dem at indsendes til Vor Direction for Universiteterne og de lærde Skoler og til Stifts-Ovrigheden. Ligeledes indsender han til Directionen igjennem Skoleforstanderne

Affrist

Afskrift af Hovedregnskabet, saavide de fælleds Fonde og Indtægter, samt de fælleds Udgifter og hver Stiftelses Andeel af de beholdne Indtægter angaaer; men ligesom Regnskabsføringen for Udgifterne af den til Skolen afleverede Andeel gaaer ind under Skolens særskilte Regnskab, saaledes bliver ogsaa Regnskabsføringen over Udgifterne af Hospitalets Andeel, Skolen og dens Foresatte uvedkommende, og, skulde Udtællinger, Skolen vedkommende, være fleete, og førte paa dens specielle Conto, da haver han med Afskrifter til Directionen at aflevere de Bilag, som legitimere Udtællinger, Skolen ene vedkommende, hvilke altsaa med Regnskaber til Directionen indsendes.

8) Naar Tiender skulle bortkæstes for en Tid eller afhændes for bestandigt, blive Foreningerne herom at indsende til Stiftsovrigheden til Approbation efter Correspondence imellem Bort Danske Cancellie og Directionen, ligeledes saafremt Torderne, som ligge paa Slagelse Mark, skulle for bestandigt afhændes; men, naar de alene bortkæstes paa en vis Tid, kunne Foreningerne approberes efter Correspondence mellem Directionen og Stiftsovrigheden.

9) Alle Indtægter og Udgifter saavel for Stiftelserne fælleds, som for hver Stiftelse ene, sanctioneres itraf af begge Stiftelsers Anthoriteter til en fast staaende Norm for Fremtiden.

10) Med Hensyn til og i Forbindelse med 7de Post bliver Hovedregnskabet over alle fælleds Indtægter

ter og Udgifter med Bilag til Sammes Legitimation, revideret som hidtil af Revisoren for de offentlige Stiftelser, dog at Ufskrift af Revisors Antegnelser tilstilles Directionen, om den derved maatte have noget at erindre, hvorpaa Regnskabet efter indsendte Besvarelser og Correspondence med Directionen i Overensstemmelse med Stiftelsernes Fundats decideres af Stiftesøvrigheden, og alle Papirer Stiftelsen vedkommende opbevares derpaa i Stiftets Archiv; hvorimod Hospitalets og Skolens specielle Regnskaber ene revideres og decideres af enhver Stiftelses Authoriteter ligesom ogsaa de vedkommende Papirer særskilt opbevares i enhver Authoritets særlige Archiv.

Derefter I Eder allerunderdanigst have at rette;
Befalende Eder Gud.

Under 23de Decbr. f. A. er det ved Rescript til Amtmanden over Romsdals Amt tilladt, at der, i Surendalen paa de saakaldte Sylter-Drev, i Norfmoers Fogderie, maa holdes et aarligt tre Dage Marked, der tager sin Begyndelse anden Tirsdag efter Mikkelsdag, med alt hvad Bonden af Land- og Søbrug kan tilveiebringe og forarbejde; og skal Grundeien for den til dette Marked brugende Plads aarligen af Amtmanden bestemmes efter Billighed,

(Fortsættelse af Berganordningen for Kongeriget Norge.)

§. 103. Naar nogen af de ved Gruber, Bærker og Bærksteber ansatte faste Arbeidere og Mestere ikke have lyst længere at vedblive i deres Arbeide og Tjeneste, eller og Grube- eller Bærkseieren ikke længere vil beholde dem, gives paa enten af Siderne 3 Maaneders Dpsigelse, før den forordnede Skiftetid, da Grube- eller Bærkseieren eller Sammes Fuldmægtig uden Dphold ber opgjøre Regning med Arbeideren og meddele ham behørigt Paa og Skudsmaal, samt i Samme tydeligen anføre, om og hvormeget han er bleven skyldig. Dog maa en Arbeider, uagtet fra hans Side er skeet lovlig Dpsigelse, naar han er i Gjeld til Huusbonden, ikke imod dennes Villie forlade Tjenesten, med mindre han enten forinden betaler Gjelden, eller, forsaavidt denne ikke overstiger 3 Maaneders Løn, gaaer i fast Tjeneste hos en anden Grube- eller Bærkseier, hvilken da skal være forpligtet, naar han har antaget en saadan Arbeider, paa Skudsmaalet at vedtage til den forrige Huusbonde med $\frac{1}{2}$ Deel maanedlig at betale Arbeiderens i Samme anførte Gjeld, hvorimod han til Gjeldens Afbetaling bliver berettiget at forte bemeldte $\frac{1}{2}$ Deel af Arbeiderens maanedlige Løn.

Forholder nogen Bærkseier en Arbeider, hos hvilken han intet har at fordre, eller som paa ovenmældte Maade kan skaffe sin Gjeld afbetalt, efter lovlig

lig Opsigelse at flytte bort, eller under noget Paaskud nægter ham Skudsmaal, bør han, foruden at erstatte Arbeideren Tabet ved Afsvær af Fortjeneste, bøde fra 1 til 4 Rigsdaler Guldspecies til Værkets Fattigkasse.

§. 104. Enhver Arbeider ved Gruber eller Værksteder er pligtig til med Trofast og Ild at forrette det Arbeide, hvortil han maatte blive ansat, udi den for enhver bestemte Arbeidstid, og i øvrigt at vise saavel Værkets Eier eller Sammes Forvalter, som de tilforordnede Embedsmænd, den tilbørlige Agtelse og Lydighed.

Capitel 17.

Om Forseelser og Forbrydelser, som af Bergværks- Arbeidere begaaes, og hvorledes de straffes.

§. 105. Viser nogen Værks- Arbeider sig ulysig imod Værkseieren eller Forvalteren i hans Sted, enten ved modtvilligen at efterlade, hvad ham befales, eller ved at yttre Gjensidighed og Opsætsighed, bør han hensesættes i Arrest hos Leensmanden fra 4 til 8 Dage efter Forseelsens Beskaffenhed. Begaaer han sliig Forseelse anden Gang, eller og han begaaer den første Gang under Arbeide med Fiers, bør han straffes med Arrest fra 8 til 14 Dage, og er Værkseieren i disse tvende sidste Tilfælde tillige berettiget til uden Opsigelse at bortvise ham af Værkets Tjeneste.

§. 106. Skulde nogen forføre andre Arbeidere ved Værket til at tage Deel i lige Ulydighed og Opsætsig-

fætsfighed, bør han hensesættes i Arrest fra 14 indtil 28 Dage, og Værkseieren være berettiget til uden Opsigelse at bortvise ham af Værkets Tjeneste. End afstedkommer han derved en almindelig Opsætsfighed imellem Arbeiderne, eller og en saadan Uorden, at Arbeidet ved Værket derudover standser, bør han ikke alene erstatte Værkseieren det derved forarsagede Tab, men og besuden tilfindes at arbejde i Forbedringshuset fra 2 Maaneber til 2 Aar i Forhold til Forsælsens Grad og Sagens Omstændigheder.

§. 107. Forgaaer nogen af Værks-Arbeiderne sig saavidt, at han skulde fordrifte sig til personligen at angribe Værkseieren eller Forvalteren under deres Forretninger, Værket vedkommende, bør han tilfindes at arbejde i Forbedringshuset fra 6 Maaneber til 6 Aar efter Forbrydelsens Bessaffenhed. Skeer saadant Angreb under lige Omstændigheder paa nogen af de ham ved Værket Foresatte, bør han hensesættes i Arrest fra 14 til 28 Dage, og Værkseieren være berettiget til uden Opsigelse at bortvise ham af Værkets Tjeneste.

§. 108. Troer nogen Arbeider sig fornærmet eller forurettet, enten i Henseende til det ham anviste Arbeide, eller i andre Maader, da bør han, uden at vise sig gjenstridig eller opsætsig, forrette Arbeidet efter bedste Evne og, uden offentligent at yttre Misfornøielse, i Sømmelighed henvende sig til Værkseieren eller til Forvalteren, foredrage ham sit Unliggende, og forlange, hvad ret og billigt kan være. Skulde han

paa

paa denne Maade ikke erholde det, som han formener at være ret og billigt, forholdes med Sagen efter §. 135.

§. 109. Kommer nogen Arbeider beskjæftiget paa sit Arbeide, eller drikker sig drucken under Arbeidet, bør han hensættes i Arrest i 4 Dage.

§. 110. Befindes nogen Opsætter eller Hyttedreng at sove under sit Arbeide, eller i andre Maader derved at vise sig skjodesløs, bør han hensættes i Arrest i 4 til 8 Dage efter Omstændighederne, og, skeer Skade derudover, bør han desuden erstatte Samme.

§. 111. Uforsigtig Omgang med Ild og Lys i fortomrede Schacter, Gruber, Værksteder, Kulhuse eller flige Steder, hvor Skade derved letteligen kan foraaarsages, bør straffes med Arrest i 8 til 14 Dage efter Sagens Beskaffenhed, og tilfindes den Skyldige derhos at erstatte Skaden, om nogen ved saadan hans Forseelse er foraaarsaget.

§. 112. Undlader Hammersmeden at møde til den fastsatte Tid i Hammeren, naar det tilkommer ham at arbejde, bør han have forbrudt 12 Dages Løn til Værkets Fattigkasse. Samme Straf er han underkastet, hvis han formebløst skjodesløs Omgang fordærver Hammer-Redskabet eller forpøder Kul, og bør han desuden erstatte Skaden.

§. 113. Skulde nogen af Værks-Arbeiderne forsættligen, enten af Ondskab eller Raadheb, besta-

dige

bige de til Værkets Drift henhørende Indretninger, saasom: Maskovne, Opfordringsmaskiner, eller deslige, saavel som de Værket tilhørende Redskaber, eller foretage noget til Hinder eller Skade for Smeltning eller andre Arbejder ved Værket, bør han, hvis den derved forarsagede Skade ikke overstiger 2 Rigsdaler Toldspecies Værdie, hensesættes i Arrest fra 8 til 14 Dage; men, overstiger Skaden 2 Rigsdaler Toldspecies Værdie, bør han tilfindes at arbejde 4 til 6 Maanedes i Forbedringshuset, efter Sagens Bestaaffenhed. I begge Tilfælde erstatter den Skyldige Skaden.

§. 114. Forlader nogen Værks-Arbejder uden Værkseierens Minde sin Tjeneste i Utide eller uden lovsig Opsigelse, eller og uden, i Overensstemmelse med foregaaende §. 103, at have gjort Rigtighed for hvad, han maatte være Værkseieren skyldig, da bør han ei alene erstatte Denne det derved forarsagede Tab, men og desuden til Værkets fattigkasse bøde, efter Omstændighederne og Sagens Bestaaffenhed, fra 1 Maanedes til 1 Aars Pens Beløb.

Capitel 18.

Om Bergværks-Jurisdictionerne.

§. 115. For Eftertiden ville Vi have Bergamtsretterne souden- og nordensfielbs ophævede, hvorimod Overbergamtsretten paa Kongsborg vedbliver.

§. 116. Overbergamtsretten bestaaf af Overbergamtets Tilforordnede. Overberghauptmanden er Præsident i Retten, i hvilken Egenkab Vi paalægge ham

ham de samme Pligter, som, i Folge Forordningen af 11te Augusti 1797, §. 6, paaligge Præsidenterne i Stifternes Overretter i Norge. Overbergamtsforvalteren forretter Justitiarii Embede i Retten, i hvilken Henseende han har at iagttage, hvad nysevnnte Forordnings §. 10 paalægger Justitiarier ved Stifts-overretterne. Overbergamtskriveren forretter i og udenfor Retten Skrivers-Embedet.

§. 117. Overbergamtsretten holdes hver Mandag Formiddag.

§. 118. Stævninger til Overbergamtsretten udstædes i Rettens Navn under Overbergamtets Segl og Overbergamtskriverens Underskrift. Rettens Acter og Domme underskrives af samtlige Rettens Tilforordnede og udstædes under Overbergamtets Segl. Dens Protokoller auctoriseres af Overberghauptmanden og forsynes med Overbergamtets Segl.

§. 119. Ved Overbergamtsretten skulle alle Bergvæsens-Sager, som angaae a) Kongsbergs Grube-, Hytte- og Forstvæsen, b) Bort Kobold- eller Blaafarveværk paa Modum, c) Bort Saltværk paa Valøe, saavel som d) hvilke andre Værker der ere eller herefter blive Os tilhørende i Norge, og e) Værker, som der i Riget eies af private, være sig Enebrugere eller Greværksfaber, hvad enten disse Værker ligge søndenfielbs eller nordenfjelds, i første Instantis behandles og paaskjendes, forsaavidt Sagerne efter deres Natur ved Rettergang bør ordbeles.

Ved

Ved Bergværkens Sager forstaaes de Sager, til hvis Behandling og Paakjendelse udfordres Bergmands Kundskaber.

§. 120. Dog bør i disse Sager Forhører og Tingsvidner, hvor saadanne behøves, erhverves ved de ordinaire Retter. Det Samme gielder og i Henseende til Syns- og Taxations-Forretninger. Dog, dersom til nogen Besigtelse eller Grandffning udfordres Bergkynndighed, bør den afholdes ved kyndige af Dverbergamtet dertil udvæbnte Mænd. Og, forsaavidt saadanne staae i Bor Tjeneste, skal deres Forretning, udstedt under deres Embedsbed, agtes lovgylbig uden videre Afhjemling.

§. 121. Arrester og Forbud i Sager, som henhøre under Dverbergamtsretten, bør stee ved Stets Bøged, men forfølges til Stadsfastelse og Dom for bemældte Ret.

§. 122. Alle Tinglysninger, som angaae Bergværker, bør stee ved den ordinaire Ret, hvorunder Bergværkerne ere beliggende. Men enhver saadan Tinglysning, hvad enten Samme angaaer søndensjeldste eller nordensjeldste Bergværker, bør desuden berefater uopholdeligen bekjendtgjøres ved Dverbergamtsretten, og vedkommende Document af denne Ret forsynes med Paategning om Bekjendtgjørelsen.

§. 123. Varfæsttiden ved Dverbergamtsretten skal være den samme, som ved Underretterne i Norge.

§. 124.

§. 124. Overbergamtsrettens Domme skulle, i Tilfælde af Appel, indstævnes umiddelbart for Vor Høiesteret, saavidt Sagerne, i Overeensstemmelse med Anordningerne, kunne for samme Ret komme under Paaskjendelse.

§. 125. Fatalia appellationis skulle for Overbergamtsrettens Domme være de samme, som for Stiftsoverretternes i Norge.

§. 126. Saa skulle og Rettens Gebühr og Skriverfalarium være de samme ved Overbergamtsretten, som nu ved nævnede Stiftsoverretter finde Gæld efter Vor Forordning af 7de April 1812. Dog maa i Sager af mindre, end 10 Rdlr. dansk Courant Værdie, ei fordres høiere Gebühr og Skriverfalarium, end som tilforn ved Bergamtsretten sendesfjelds er bleven betalt, dog med Tillæg af den ved bemældte Vor Forordning af 7de April 1812 anordnede Forhøielse; og for, i Overeensstemmelse med §. 122, at bekjendtgjøre en Tinglysning og derom at forsyne vedkommende Document med Paategning, maa, i hvor høi end Documentets paalydende Sum maatte være, ei fordres mere, end 2 Rigdaler, dog ligeledes med Forhøielse efter næmældte Forordning. I Henseende til Sportlernes Deling ved Overbergamtsretten imellem Overbergamtsforvalteren og Overbergamtskriveren forholdes saaledes, som i den Vor Overbergamtsforvalter givne Instruction er fastsat, dog at Vor Kasse deraf beregnes Andeel paa den ved

oft.

oftnævnte Vor Forordning af 7de April 1812 bestemte Maade.

§. 127. Mettergangs-Sager, der vedkomme Kongsbergs Grube-, Hytte- og Forstvæsen, og ei ere Bergvæsens-Sager, skulde i første Instants behandles og paakjendes ved Kongsbergs Byeting, ligesom for Resten alle og enhver, som opholde sig paa Bergstaden Kongeberg, skulde, saavel i civile, som i criminelle Sager, svare for Kongsbergs Byeting, som deres Værneting. Ved denne Ret bør ogsaa alle Tinglysninger skee, der angaae faste Eiendomme umder Bergstadens Jurisdiction.

(Slutningen følger.)

Blandet Efterretning.

Til den i Anledning af Dværgsygen anordnede bestandige Commission er blevet indberettet, at i Bortbyerne Ryschau Camin og Zimpelburg, i Vestpreussen, Dværgsygen er udbrudt, dog at, efterat 300 Stykker ere ihjelslagne, Sygdommen er i stærk Aftagelse, og tillige uden al videre Udbredelse; dog ere Veiene til Pommern og til Danzig spærrede.

Pedige Embeder.

Under det danske Cancellie: Det residerende Capellanie ved Domkirken i Bergen, 332 Rdlr. Edsens og Smølsens Sognekalb i Trondhiems Stift, 289 Rdlr.; ifølge kongelig Resolution svares 200 Rdlr.

Rdtr. i aarlig Pension til den entledigede Sognepræst Holck. Beringe Sognekald i Fyens Stift, 300 Rdtr.; ifølge kongelig Resolution af 3die Nov. nyder den entledigede Sognepræst Balcløw i aarlig Pension af Kaldet: 40 Ldr. Rug, 40 Ldr. Byg og 40 Ldr. Havre.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 29de Decbr. er Stiftsrevisor for Aarhus Stift J. E. Eling efter Ansøgning i Naade og med Pension entlediget fra sit Embed. Sognepræst for Holm og Tranberg Menigheder i Aarhus Stift N. Riisberg ligeledes. Den 30te Decbr. konstitueret Stiftsprovst og Sognepræst til Domkirken i Aarhus N. K. Bechmann tillagt Rang med Stiftsprovster. Sognepræst for Longelse og Fuglebølle Menigheder paa Langeland P. Wilschielm til Sognepræst for Snøde og Staaense Menigheder sammestæds. Sognepræst for Riøllefiord, samt Provst i Østfinmarken D. E. Daae, efter Ansøgning i Naade og med Pension entlediget fra sine Embeder. Cand. Theol. H. D. K. Heyerdahl, konfirmeret til personel Capellan for Bardals Præstegjæld i Aggershuus Stift. Cand. Theol. J. Jørgensen udnævnt til Sognepræst for Hiarup og Bamdrup Menigheder i Ribe Stift. Sognepræst for Thisted og Bindrup Meenigheder i Viborg Stift L. Halkiær efter Ansøgning i Naade og med Pension entlediget fra

fra sit Embed. Præsten for den danske Besætning paa de franske Orlogsskibe ved Antwerpen E. Andersen tillagt Prædikat af Orlogsprøvt og Rang med Ridsenhavnens Sognepræster.

Under Rentekammeret: Den 10de Decbr. er Copiist i det 2det Slesvigske Contoir E. Bahnsen udnævnt til Oppehørsels Betient paa Den Pelvorn, under Benævnelse af Landskriver. Den 22de, Copiist i det 1ste jydskke Renteskriver-Contoir E. Lassen efter Ansøgning i Naade entlediget fra sit Embed; Student J. E. C. Hiort udnævnt til Copiist i det første nordensjælske Renteskriver-Contoir, og E. J. Hammerich til Copiist i det første jydskke Renteskriver-Contoir.

Under Finants-Collegium: Den 28de Decbr. er Copiist P. J. Madsen i det andet Assignations-Bogholber-Contoir under Finantscasse-Directionen i Naade meddeelt Afsked. Exam. jur. H. E. Schjønberg og S. Hørbye udnævnte til Copiist i det ovenmeldte Contoir.

Under Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler: Den 15de Decbr. f. A. er Overlærer ved Kongsberg Middelskole J. Sverdrup efter Ansøgning i Naade entlediget.

Af denne Tidende udgives ugentligen et Nummer, der forsendes med de ridende Poster til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmerne.